

De toekomst van
Bergharen

Colofon

Dit rapport is opgesteld door:

de werkgroep Dorpsplan Bergharen 2010 - 2030 in opdracht van de Leefbaarheidsgroep Bergharen en nadat de gemeente Wijchen daartoe initiatief genomen had. De werkgroep is haar werkzaamheden op 18 januari 2010 gestart en heeft het rapport op 15 april 2011 gepresenteerd aan de Leefbaarheidsgroep Bergharen, de gemeente Wijchen en de inwoners van Bergharen.

De Dorpswerkgroep bestond uit:

Marleen van Baal (vrz), Willie van Doornik (vrz), Frenc Basten, Bennie Beernink, Jan-Willem Berben, Henk Borghardt, Bas Bouwman, Gertie Coppes, Cor Derks, Astrid Hendriks, Alwies Lukkezen, Jan Raaijman, Tonnie Reijs-Wijnakker, Karel Schwillens en Otto de Vaal.

Ondersteuning en begeleiding werd ontvangen van:

Rick Hageman en Hans Suurmond van de Vereniging Kleine Kernen Gelderland en Marie-Cécile Heuvelmans en Yvonne Cloosterman van de Gemeente Wijchen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt kort het Bergharen van toen en nu beschreven.

De uitwerking van de visie leest u in hoofdstuk 3, dat is ingedeeld aan de hand van een vijftal aandachtsgebieden:

- Ruimtelijke kwaliteit
- Wonen
- Werken en ondernemen
- Voorzieningen
- Verkeer

In hoofdstuk 4 is een samenvatting opgenomen met een overzicht van actie- en aandachtspunten per thema. Er worden uitwerkgroepen benoemd, waarbij wordt aangegeven wie de initiator is en welke andere partijen hierin een rol (kunnen) spelen.

Tot slot is er een Bijlagenboek beschikbaar op de website www.bergharen.nu, waarin de gehanteerde VKK aanpak, de dorpschouw, een inventarisatie van "parels en puinhopen" en de verslagen van de start- en de klankbordbijeenkomst opgenomen zijn.

	Colofon
	Inleiding
1	
2	Bergharen toen en nu
3	Aandachtsgebieden
3.1	Ruimtelijke kwaliteit
3.1.1a	Dorpskern en dorpsplein
3.1.1b	Karakteristieke gebouwen
3.1.1c	Randen en aangezicht van het dorp
3.1.2	Oude korfbalveld en Weemse bosje
3.1.3	Buitengebied
3.2	Wonen
3.3	Ondernemen en werken
3.3.1	Bedrijventerrein
3.3.2	Agrarische bedrijvigheid
3.3.3	Recreatie & toerisme
3.4	Voorzieningen
3.5	Verkeer
4	Uitvoeringsprogramma

"Bergharen is een plek voor iedereen; de jeugd een eigen knutsel- en dansgroep; de oudere jeugd een ontmoetingsplek gerund door henzelf; de dertigers en veertigers een eigen ontmoetingsavond met verschillende activiteiten en beweging voor de bejaarden met hun eigen D.J."

Hoofdstuk 1 Inleiding

Medio 2009 heeft de Leefbaarheidsgroep Bergharen mede op initiatief van de gemeente Wijchen een eerste aanzet gegeven om voor Bergharen een Dorpsplan te maken, waarin de toekomstvisie van de inwoners van Bergharen wordt vastgelegd. Hoe vinden wij dat ons dorp en buitengebied er in de komende jaren uit moeten blijven zien, wat vinden wij waardevol om te behouden en wat vinden we de moeite waard om te verbeteren of te verfraaien. Welke voorzieningen en functies willen we in Bergharen in stand houden, tegenhouden of juist creëren voor de inwoners van Bergharen, zowel jong als oud. En hoe doe je dat?

Om het Dorpsplan gestalte te geven is een Dorpswerkgroep opgericht. Veertien enthousiaste inwoners van Bergharen zijn hierin samen met Vereniging Kleine Kernen Gelderland (VVK) en de Gemeente Wijchen aan de slag gegaan en hebben het proces vorm en inhoud gegeven. Het resultaat ligt voor u: een Dorpsplan met een breed gedragen visie over de toekomst van Bergharen. Een visie waarin richting wordt gegeven aan hoe het dorp en het buitengebied er de komende jaren uit zouden moeten zien. Een plan waarin staat wat we willen behouden en wat we willen versterken, hoe we willen wonen en werken, recreëren en ontspannen. Kortom: hoe

we de komende 20 jaar willen leven in ons prachtige Bergharen, 'bruisend rustpunt' in het Land van Maas en Waal.

Aan de totstandkoming van het dorpsplan hebben zowel inwoners als organisaties een belangrijke bijdrage geleverd. Op 14 maart 2010 heeft de werkgroep een dorpschouw door en rond het dorp gemaakt om na te gaan wat zij nu parels dan wel puinhopen vindt. De resultaten hiervan zijn mede bepalend geweest voor de geformuleerde thema's. Op vrijdag 21 mei 2010 konden inwoners van Bergharen zelf meedenken, meedromen en meepraten over het nu en de toekomst van Bergharen. Ruim 100 belangstellenden gaven in De Zandloper hun mening over de thema's Wonen, Inrichting Dorpskern & Buitengebied, Voorzieningen & Veiligheid en Werken & Ondernemen. Kinderen van Basisschool Wingerd hadden kunstwerken gemaakt om zo hun dromen over de toekomst van Bergharen vorm te geven. Alle uitingen en reacties zijn verwerkt en op 29 september besproken in een klankbordbijeenkomst met vertegenwoordigers van diverse instanties en organisaties die belang hebben bij het realiseren van de plannen. Dit proces heeft geleid tot het Dorpsplan dat voor u ligt. De Dorpswerkgroep geeft nu het stokje door aan nieuwe (uitwerk-)groepen om de plannen uit te werken en te verwezenlijken.

Hoofdstuk 2

Bergharen toen en nu

Bergharen door de jaren heen

Bergharen, vroeger ook wel Burgharen, Borchharen of Haeren genoemd, was waarschijnlijk 1000 jaar voor Christus al een nederzetting, zoals blijkt uit historische vondsten (stenen bijlen, vuursteen en brons). Op de hooggelegen gronden, met name in het heuvelland, zijn prehistorische voorwerpen aangetroffen terwijl in de oude rivierbeddingen en het voormalige meer tussen Bergharen en Hernen meer resten zijn gevonden uit de Frankische tijd en de vroege Middeleeuwen. Het verleden heeft een indrukwekkende erfenis aan Bergharen nagelaten. Bergharen is gelegen in het Land van Maas en Waal. Deze streek wordt gekenmerkt door rivierduinen, zandophogingen, oeverwallen en komgronden, verspreid voorkomende eendenkooien, oude weteringen en waterlopen, kolken, kleiputten en bossen. Kleinschaligheid en openheid, hoog- en laaggelegen gronden wisselen elkaar af en komen samen in een gevarieerd en bijzonder landschap. Midden in al deze verschillende landschapsvormen ligt het prachtige dorp Bergharen, enerzijds grenzend aan 's werelds grootste aaneengesloten rivierzandstuifduin en anderzijds overlopend naar lager gelegen vlakke kleigronden. De kern zelf wordt gekenmerkt door afwisselende bebouwing, oud en nieuw, klein en groot, open verbindingen en doorkijkjes naar rivierduinen, polders, bossen en verre einders. Het dorp heeft een rijke en lange geschiedenis. Onder andere de katholieke kerk uit 1258, later in eigendom en gebruik van de protestantse kerk, getuigt daarvan. Deze lange geschiedenis heeft het vooral te danken aan het feit dat het op een zand-

rug ligt te midden van het polderland tussen de rivieren Maas en Waal.

Kortom: "Bergharen, oase van zand in de Maas en Waalse klei".

Het rivierengebied is altijd een uitstekende plaats geweest om te leven. Op de oeverwallen kon worden gewoond en lagen de akkers. De kommen ertussen waren erg vruchtbaar doordat de rivier er steeds weer een laagje klei in afzette. In de buurt van Bergharen zijn dan ook veel overblijfselen gevonden van eerdere bewoning. De eerste mensen in dit gebied woonden op de stroomruggen en de rivierduinen. Pas toen in de Middeleeuwen met een primitieve bedijking was begonnen, ontstonden dorpen op samenkomsten van wegen. De bedijking rond het Land van Maas en Waal was in de eerste helft van de 14de eeuw voltooid: de dijkkring was gesloten. Vanaf die tijd werden ook de kommen ontgonnen. Er werden weteringen gegraven die het water uit de lage kommen moesten afvoeren. Overigens werd de ontwatering bemoeilijkt door kwel uit de hogere zandgronden en de hoger gelegen Waal. Omdat de kommen zo nat waren, waren ze in gebruik als hooiland; op de hogere delen lagen de akkers, weiden en boomgaarden en bevond zich de bebouwing. Door verdergaande 'verbetering' van de ontwatering sinds de Tweede Wereldoorlog is het nu ook in de kommen mogelijk akkerbouw te bedrijven. Voor 1850 was het contrast tussen enerzijds de onbewoonde open komgebieden met hooilanden en anderzijds de rivierduinen en oeverwallen met akkers, bebouwing, bossen en boomgaard-

	Colofon
1	Inleiding
2	Bergharen toen en nu
3	Aandachtsgebieden
3.1	Ruimtelijke kwaliteit
3.1.1a	Dorpskern en dorpsplein
3.1.1b	Karakteristieke gebouwen
3.1.1c	Randen en aangezicht van het dorp
3.1.2	Oude korfbalveld en Weemse bosje
3.1.3	Buitengebied
3.2	Wonen
3.3	Ondernemen en werken
3.3.1	Bedrijventerrein
3.3.2	Agrarische bedrijvigheid
3.3.3	Recreatie & toerisme
3.4	Voorzieningen
3.5	Verkeer
4	Uitvoeringsprogramma

den groot. Het rivierduin van Bergharen stak toen duidelijk tegen zijn omgeving af. Doordat de kommen nu veel droger zijn is het contrast minder groot geworden. Ook in de kommen staan nu boerderijen met erfbeplanting, wordt maïs geteeld en staan populierenbossen. Het landschap is daardoor ingrijpend van karakter veranderd. De aanleg van de A50/A73 en andere wegen en bedrijventerreinen rond Bergharen hebben het landschap verder bepaald.

Bergharen nu

Bergharen maakt sinds 1984 deel uit van de gemeente Wijchen. Voor die tijd was Bergharen, sinds 1818, samen met Hernen en Leur een zelfstandige gemeente. Bergharen is nu het grootste kerkdorp binnen de gemeente Wijchen. Sinds 2009 is het multifunctionele centrum 'De Zandloper', ook wel 'Kulturhus' genoemd, min of meer het hart van het dorp. Het omvat een Dorps-huis, dat plaats biedt aan vele activiteiten en verenigingen, een brede school en een servicepunt van de openbare bibliotheek van Wijchen. In het dorp zijn nog verschillende basisvoorzieningen aanwezig, zoals een supermarkt, slager, café en huisarts. Hoogtepunten in het jaar zijn het carnaval met een grote optocht, de viering van Koninginnedag, de kermis met Pinksteren en de intocht van Sinterklaas. Op kerkelijk gebied is de jaarlijkse Maria-bedevaart naar de Kapelberg in augustus een hoogtepunt. Verder wordt Bergharen gekenmerkt door haar bijzondere natuurlandschappelijke en cultuurhistorische waarde. Door de ligging op een zandrug met bos te midden van weidevelden, akkerland en boomgaarden is Bergharen ook toeristisch gezien een aantrekkelijke plek. Zo zijn er in samenwerking met 'Het Geldersch Landschap en Kastelen' meerdere wandelroutes uitgestippeld en is het dorp aangesloten op het fiets- knoop-

puntennetwerk regio Arnhem-Nijmegen en het Land van Maas en Waal. In het buitengebied voert de boer de boventoon met vooral veeteelt (melkvee, paarden), afgewisseld met fruitteelt. De bevolkingsopbouw wijkt niet noemenswaardig af van de gemiddelde opbouw in landelijke gebieden. In 2010 woonden in Bergharen en het buitengebied volgens een opgave van de gemeente Wijchen 1731 personen. De leeftijdsgroepen 31-50 jaar en 51-65 jaar zijn sterk vertegenwoordigd in Bergharen. Over 20 jaar behoort bij ongewijzigde omstandigheden rond de 40% van de Bergharense bevolking tot de groep 65+.

De toekomst van Bergharen door de bril van de bewoner

Bergharen is een mooi plattelandsdorp, kleinschalig met her en der boerderijen in de kern, open 'doorkijkjes' en met historische gebouwen, een rijk verenigingsleven, veel feestelijke activiteiten en een uniek en afwisselend landschap van kleipolders, komgronden, stuifduinen van rivierzand en bossen. De inwoners van Bergharen zijn nuchter en staan met beide benen op de grond. Ze houden van het goede en het gemoedelijke en willen dat graag bewaren. Ze houden van het carnaval en het kerkelijk leven, van de kermis en de Koninginnedag, van de voetbal- en de korfbalclub, van de paarden en de koeien, van het kindervakantiedorp en de Maria-bedevaart, van de Berg en de Bezem, van het bedrijventerrein en de Wetering, van de kiosk en de rijhal, van de Zandloper en het Weemse bosje, van de bomen en de weilanden, van de klei en het zand, van de rust en de ruimte, kortom: ze houden van

"Bergharen, bruisend rustpunt in Maas en Waal"

Aandachtsgebieden

In dit hoofdstuk worden de vijf aandachtsgebieden verder uitgewerkt. Eerst wordt kort de huidige situatie beschreven en vervolgens komt de gewenste situatie aan de orde met daarin de visie en de doelen die we nastreven. Ieder aandachtsgebied wordt afgesloten met een overzicht van te ondernemen acties en welke partijen en organisaties daarin een rol spelen.

3.1 Ruimtelijke kwaliteit

Uitgangspunt voor de ruimtelijke kwaliteit - zoals hieraan voorafgaand gezien verwoord door de bril van de bewoner - is die dat van het behoud van het karakteristieke van het dorp met haar open, weidse doorkijkjes en verbindingen tussen kern en buitengebied, historische gebouwen en boerderijen en de inpassing in het omliggende gebied van Maas en Waal. De nadruk qua ontwikkeling ligt op kleinschaligheid en (pluksgewijze) verdichting in of aan de rand van het dorp, het benutten van de ontwikkelingsruimte op het oude korfbalveld en een verdere invulling van een eventueel centraal dorpshart. Het buitengebied moet open blijven met bestaansrecht voor agrariërs en verdere ontwikkeling van recreatief medegebruik, zoals wandel- en fietspaden.

3.1.1a Dorpskern en dorpsplein

Huidige situatie

Bergharen beschikt niet over een echte dorpskern. Een aantal elementen is aan-

wezig zoals de kiosk, de Katholieke kerk, de basisschool, de Zandloper, het voormalige korfbalveld en het Weemse bosje en de open plek bij de Forellenvijvers (parkeer- annex evenemententerrein). Er is weinig structureel groen aanwezig. De beeldkwaliteit is bepaald door de historische concentratie van bebouwing rondom het knooppunt van binnenkomende wegen. Deze inrichting is voor verbetering vatbaar. De kiosk is een fraai 'bouwsel' maar heeft mede door de plannontwikkeling van de laatste 10 jaar haar centrale functie verloren.

Gewenste situatie

- Er is sprake van een warm kloppend dorpshart, dat wordt gemarkeerd door de Katholieke kerk, de kiosk en de Zandloper met als uitloper het voormalige korfbalveld. De kiosk heeft weer een meer centrale plek in het dorpshart. Het dorpshart is een verzamelplek, een pleisterplaats voor jong en oud.
- In het dorp is er voldoende openbare en groene ruimte, waar jong en oud samenkomen en hun activiteiten kunnen uitoefenen (praatbank, jeu de boules baan, speeltuin, trapveld, hangplek).
- Wonen, werken en recreëren gaan op een natuurlijke wijze samen zonder dat er afbreuk wordt gedaan aan de beeldkwaliteit. Voorzieningen en evenementen zijn geconcentreerd in en rondom het dorpshart.
- Bergharen is een landelijke kern met een eigen cultuurhistorische karakter, passend in het omliggende landschap van Maas & Waal.

"We organiseren in Bergharen éénmaal per jaar een natuurwandeloct die echt op de kaart wordt gezet. Daarmee bedoel ik dat deze natuurwandeloct regiobekendheid krijgt. Een wandeloct die men eigenlijk niet wil missen, men moet zich er zelfs voor inschrijven. En natuurlijk perfect georganiseerd door de vele vrijwilligers uit Bergharen in samenwerking met diverse instanties."

	Colofon
1	Inleiding
2	Bergharen toen en nu
3	Aandachtsgebieden
3.1	Ruimtelijke kwaliteit
3.1.1a	Dorpskern en dorpsplein
3.1.1b	Karakteristieke gebouwen
3.1.1c	Randen en aangezicht van het dorp
3.1.2	Oude korfbalveld en Weemse bosje
3.1.3	Buitengebied
3.2	Wonen
3.3	Ondernemen en werken
3.3.1	Bedrijventerrein
3.3.2	Agrarische bedrijvigheid
3.3.3	Recreatie & toerisme
3.4	Voorzieningen
3.5	Verkeer
4	Uitvoeringsprogramma

Acties

Er wordt een plan voor het Dorpshart opgesteld, waarin de toekomstige ontwikkeling van de kern Bergharen in het algemeen en die van het dorpshart in het bijzonder wordt vastgelegd. Met dit plan worden de kwaliteiten van de kern Bergharen benoemd die van belang zijn voor de toekomstige inrichting. Aandachtspunten voor de uitwerking van het plan zijn onder andere:

- Nagaan in het huidige bestemmingsplan voor de kern Bergharen welke bepalingen van belang zijn voor de ontwikkeling van een Dorpshart.
- Uitzoeken welke subsidiemogelijkheden er zijn voor de ontwikkeling van het Dorpshart.
- Nagaan welke instanties ondersteuning kunnen bieden bij de ontwikkeling van het plan.
- De gemeente Wijchen verzoeken capaciteit ter beschikking te stellen voor ondersteuning.
- Bij de ontwikkeling van het Dorpshart de toekomstige ontwikkeling van het oude korfbalveld en het Weemse bosje meenemen.
- Nagaan of het (parkeer)terrein tegenover de kiosk deel kan uitmaken van het toekomstige Dorpshart.
- In het plan rekening houden met de eisen van bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

3.1.1b Karakteristieke gebouwen

Huidige situatie

Bergharen is goed bedeed met ruim 20 monumentale boerderijen (rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten), daarnaast zijn de twee kerken, beltmolen De Verrekijker, de

Kapelberg, het klooster, de pastorie en het voormalige gemeentehuis karakteristiek voor het dorp. De van oorsprong agrarische functie van de boerderijen is deels verdwenen en vervangen door woonfuncties al of niet in combinatie met kleinschalige bedrijvigheid aan huis. De monumenten zijn opgenomen en beschreven in het gemeentelijke monumentenboek. De exploitatie- en beheerkosten van de twee kerken in Bergharen komen steeds meer onder druk te staan. Onlangs is mede hierom de katholieke St-Annaparochie opgegaan in een grotere regionale parochie, de 12 Apostelen. Een enkel monument, zoals het voormalig gemeentehuis met oorlogsgedenkteken, komt door ligging en gebruik niet positief in de aandacht.

Gewenste situatie

Eisen ten aanzien van nieuwe bouwkevels of bouwplannen zijn afgestemd op de cultuurhistorische waarde van de bebouwing in het dorp en sluiten aan bij de sfeer van het dorp Bergharen. Het behoud en de ontwikkeling van de cultuurhistorische waarde van de monumenten spelen een rol bij de initiatieven die in het Land van Maas en Waal worden ondernomen (Geldersch Landschap) ter bevordering van een waardevol cultuurlandschap. De monumenten worden beter bereikbaar en toegankelijk voor 'schouw'.

Acties

Er wordt een visie ontwikkeld om het dorpsgezicht te behouden en te verbeteren, waarbij nieuwe ontwikkelingen mogelijk moeten blijven (dus géén beschermd dorpsgezicht) In deze visie worden de eisen vastgelegd, die worden ge-

steld aan de beeldkwaliteit van 'nieuwe' bebouwing. Aandachtspunten zijn:

- Bij het handhaven van de beeldkwaliteit van bebouwing rekening houden met de beeldkwaliteit van het omringende gebied.
- Het ontwikkelen van Informatieboarden, die geplaatst kunnen worden bij de meest monumentale panden. Dit sluit goed aan bij de wandelroutes waar deze monumentale gebouwen deel van uitmaken.
- Om het bewustzijn van de cultuurhistorische bebouwing en karakteristiek van het dorp Bergharen te vergroten is het van belang om op de basisschool Wingerd aandacht te besteden aan de (cultuur-)historie van het dorp en zijn monumenten. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de documentatie die het Geldersch Landschap heeft ontwikkeld.
- De aandacht voor beeldkwaliteit en cultuurhistorie vergroten, door de ontwikkeling van paden in het dorp langs cultuurhistorische en andere belangrijke of interessante bebouwing, zogenaamde dorpsommetjes. Tot slot zou voor de zichtbaarheid van de cultuurhistorische bebouwing nagegaan kunnen worden of een jaarlijkse Monumentendag haalbaar is.

3.1.1c Randen en aangezicht van het dorp

Huidige situatie

De randen en het aangezicht van Bergharen vormen het overgangsgedebied tussen kern en buitengebied. Deze vallen voor een belangrijk deel samen met de invalswegen van Berg-

haren, vanuit Deest, Winssen, Hernen en Horssen. Sommige randen zijn fraai, zoals de beboste rivierduin met haar Kapelberg en molen komend vanuit de richting Winssen. Andere zijn minder fraai zoals het aangezicht met industriehallen, komend vanuit de richting Horssen. In deze randzones is een aantal ontwikkelingen en aandachtsgedebieden te onderscheiden. Aan de **noordzijde** van het dorp ligt het gebied tussen enerzijds de Elzendweg en de Grotestraat, dat voor een deel ook wel als 'de Bezem' bekend staat. Deze rand van Bergharen wordt gekenmerkt door economische activiteiten en voorzieningen, zoals Fleuren, Rijhal, visvijvers en transportbedrijf de Vaal. Ze grenzen aan een lager gelegen gebied van komgronden lopend van de Elzendweg (Landhuis/Kapelberg) tot aan de Grotestraat (Fleuren/ Galgenberg). Het gebied wordt gekenmerkt door haar rafelige en rommelige aanzicht. Aan de oostzijde is een open overgangsgedebied van de kern Bergharen naar de Hebkesberg (uitloper van de Kapelberg). Er is nu een gemeentelijke groenstrook van ca. 20 meter breed, die grenst aan de buitenste bebouwing van de kern en een mogelijke uitbreidingslocatie voor woningbouw. De uitvalsweg naar Hernen is het zuidelijke deel van Bergharen. Hier wordt het open polderlandschap afgewisseld met solitaire agrarische bebouwing, de Tolbrug, de NH Kerk, woonboerderijen en bebouwing. De **westelijke** rand van Bergharen wordt gekenmerkt door beeldbepalende, grote industriële hallen en een open landschap met enkele boerderijen en verspreide natuurelementen.

	Colofon
1	Inleiding
2	Bergharen toen en nu
3	Aandachtsgebieden
3.1	Ruimtelijke kwaliteit
3.1.1a	Dorpskern en dorpsplein
3.1.1b	Karakteristieke gebouwen
3.1.1c	Randen en aangezicht van het dorp
3.1.2	Oude korfbalveld en Weemse bosje
3.1.3	Buitengebied
3.2	Wonen
3.3	Ondernemen en werken
3.3.1	Bedrijventerrein
3.3.2	Agrarische bedrijvigheid
3.3.3	Recreatie & toerisme
3.4	Voorzieningen
3.5	Verkeer
4	Uitvoeringsprogramma

Gewenste situatie

Bergharen wordt gekenmerkt door fraaie en afwisselende entrees. Minder fraaie aangezichten zijn afgeschermd door aanplant van bomen en struiken. De randen en de toegangspoorten van Bergharen zijn een visitekaartje voor Bergharen. Aan de **noordzijde** van Bergharen is het gebied 'de Bezem' een open laag gelegen verbindingzone tussen de Kapelberg en de Galgenberg. De economische activiteiten in de rand zijn afgeschermd door natuurlijke beplanting (bomen en struiken) die passen bij het open polderlandschap. De eventuele ontwikkeling van woonkavels, direct grenzend aan bestaande bebouwing is kleinschalig en passend in het landschap. Aan de **oostzijde** van Bergharen richting de Hebkesberg is er sprake van een open gebied dat een natuurlijke overgang vormt tussen de rivierduin en de woonbebouwing. Aan de **zuidzijde** zijn de solitaire agrarische bebouwing en landschapsvreemde elementen meer onttrokken aan het oog door aanplant van bomen en struiken en gebruik van landschapsneutrale kleuren. Aan de **westzijde** is een brede groenstrook met gevarieerde beplanting die de industriële bebouwing afschermt en tevens een overgang vormt naar het open landschap.

Acties

Voor de verfraaiing van de randen van Bergharen wordt een Plan van Aanpak met acties en prioriteiten opgesteld. Bij de landschappelijke inpassing van het bedrijventerrein speelt de mogelijke uitbreiding van het bedrijventerrein in westelijke richting een belangrijke rol. Deze actie wordt bij

het onderdeel "Ondernemen en werken" verder uitgewerkt. Dit betreft de inpassing van het bedrijventerrein aan de Horssense kant en de kant van Deest. Voor de verfraaiing van het aangezicht van Bergharen zijn voor de uitwerkgroep ondermeer de volgende aandachtspunten geformuleerd:

- Plan opstellen voor aanplant rondom gezichtsbepalende elementen (Rijhal, Fleuren, een in verval geraakte boerderij) en in overleg treden met mogelijke partijen die kunnen meefinancieren en uitvoeren (denk hierbij aan eigenaren en overheden maar ook aan scholen en/of verenigingen).
- Nagaan wat de mogelijkheden zijn voor verbetering van het aangezicht, zoals gebruik van meer omgevingsneutrale kleuren en erfbeplanting, onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor subsidiëring van boomplantdagen of het aanbrengen van erfbeplanting (gemeente, provincie, natuurverenigingen) en belanghebbenden hierover benaderen (Rijhal, Fleuren, Leefbaarheidsgroep, Geldersch Landschap en ZLTO).
- In overleg treden met de gemeente en vaststellen welke mogelijkheden er zijn in het bestemmingsplan om richtlijnen op te stellen voor bebouwing aan de rand van Bergharen.
- Nagaan of het wenselijk en mogelijk is om bestemming aan oostzijde van Bergharen als uitbreidingslocatie voor wonen te wijzigen in agrarisch of gemengd (natuur en agrarisch) en wat eventueel de mogelijkheden zijn om deze strook te verhuren of te verkopen aan aangrenzende eigenaars.
- Het landelijk karakter van Bergharen bevorderen door de aanwezigheid

van voldoende en goed onderhouden groen langs de doorgaande wegen in en naar het dorp.

3.1.2 Oude korfbalveld en Weemse bosje

Huidige situatie

Het oude korfbalveld werd tot voor enkele jaren gebruikt door de korfbalvereniging Fortuna en door basisschool Wingerd. Het veld en het Weemse bosje liggen midden in het dorp, helemaal omzoomd door straten en achter woningen waardoor het geheel voor de buitenstaander grotendeels aan het zicht wordt onttrokken. Het korfbalveld is in bezit van de gemeente; het bosje is particulier eigendom. Het korfbalveld is momenteel gedeeltelijk in gebruik door de basisschool voor sport- en buitenactiviteiten. De meeste omwonenden hebben via hun achtertuin wel zicht op maar géén toegang tot het veld. Het veld is bereikbaar vanuit de Zandloper en via de Bosweg, een zijstraat van de Weem. In het verleden heeft de Leefbaarheidsgroep reeds initiatieven genomen om te inventariseren welke gebruiksmogelijkheden omwonenden zien: extra parkeerplaatsen, seniorenwoningen, dorpspark met wandelpaden en zitjes, evenemententerrein, speelplek, trapveld voor jongeren, hondenuitlaatplaats, educatieve functie, bijvoorbeeld in de vorm van een kinderboerderij of een combinatie van ideeën.

Gewenste situatie

Het terrein van het oude korfbalveld en het Weemse bosje is een centrale openbare ruimte en heeft een sociale

en recreatieve functie voor alle dorpsbewoners, van jong tot oud. De functie en inrichting zijn in lijn met het eerder genoemde plan voor het Dorpshart en hebben een breed draagvlak in het dorp in het algemeen en onder de omwonenden in het bijzonder. De invulling en functie van veld en bosje leveren een bijdrage aan de leefbaarheid in en van het dorp. Als openbare ruimte wordt het geheel enerzijds deskundig beheerd en anderzijds door de gebruikers gewaardeerd en gerespecteerd.

Acties

Aansluitend op de ontwikkeling van het Dorpshart een adequate invulling geven aan het gebruik van het oude korfbalveld en het Weemse bosje waarbij de volgende aandachtspunten van belang zijn:

- Met de gemeente in overleg treden over mogelijke invulling van het gebruik van het veld en nagaan of er sprake is geweest van vervuiling van de locatie in het verleden.
- Ten aanzien van het Weemse bosje in overleg treden met de eigenaar over eventuele verkoop van het bosje en de aangrenzende strook van het veld in het verlengde van de kavel.
- Los van de plannen voor het Weemse bosje zullen met name afspraken gemaakt moeten worden over het beheer, het (achterstallig) onderhoud en het toekomstig gebruik van het Weemse bosje en de aangrenzende strook van het oude korfbalveld.
- Er wordt een nadere invulling van het gebruik van het veld opgesteld. Voor het creëren van draagvlak kan een bondige webenquête op de site van www.bergharen.nu worden opgezet.
- Vooruitlopend op de definitieve

“Ouderen kunnen zich in en tussen de kernen verplaatsen in elektrische wagentjes. Daarmee hebben ze ook toegang tot de wandelpaden in het ‘groene hart’ en tot de voorzieningen in de Zandloper.”

Colofon

1	Inleiding
2	Bergharen toen en nu
3	Aandachtsgebieden
3.1	Ruimtelijke kwaliteit
3.1.1a	Dorpskern en dorpsplein
3.1.1b	Karakteristieke gebouwen
3.1.1c	Randen en aangezicht van het dorp
3.1.2	Oude korfbalveld en Weemse bosje
3.1.3	Buitengebied
3.2	Wonen
3.3	Ondernemen en werken
3.3.1	Bedrijventerrein
3.3.2	Agrarische bedrijvigheid
3.3.3	Recreatie & toerisme
3.4	Voorzieningen
3.5	Verkeer
4	Uitvoeringsprogramma

plannen pleiten voor een beter en frequenter onderhoud van het veld, zodat het ook in de tussentijd gebruikt kan worden door de Bergharense bevolking, o.a. als speelveld voor de schoolgaande jeugd van basisschool Wingerd.

- Naast de gemeente Wijchen, de Leefbaarheidsgroep Bergharen, en de Zandloper, moet ook basisschool Wingerd als Brede School bij de ontwikkeling betrokken worden.

3.1.3 Buitengebied

Huidige situatie

Bergharen is van oudsher een boerdorp met een rijk landleven. Er is sprake van een verbondenheid van boeren, burgers en buitenlui. De agrarische activiteit concentreert zich rond vee- en fruitteelt. Bij de fruitteelt is de appel het belangrijkste product; bij de veeteelt zijn de melkveebedrijven en paardenhouderijen beeldbepalend. Deze agrariërs zijn met de manier waarop ze het land bewerken en gebruiken van groot belang voor de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied van Bergharen. Daarnaast vragen natuur, recreatie, bedrijven en woonfuncties steeds meer ruimte in het buitengebied.

Gewenste situatie

Er is een goed contact tussen boeren en burgers met wederzijds begrip. Agrarische bedrijven hebben en gebruiken de mogelijkheden om zich te blijven ontwikkelen, niet alleen door groei, maar ook door specialisatie of door het ontwikkelen van nevenfuncties. Hierbij kan gedacht worden aan

verkoop van eigen producten aan huis, zorg aan huis, recreatie op de boerderij, onderhoud van natuurgebieden en van fiets- en wandelpaden. Landschapsvreemde elementen worden zoveel mogelijk afgeschermd, terwijl voor landschapseigen elementen zoveel mogelijk ruimte wordt gegeven.

Plannen voor natuur, bosbouw, recreatie, woningbouw, en/of uitbreiding van bedrijven worden altijd getoetst aan en afgestemd op de primaire agrarische functie van het buitengebied, net zoals agrarische uitbreidingsplannen getoetst worden aan het bestemmingsplan. Bij bedrijfsbeëindiging zal de vrijgekomen ruimte bij voorkeur een agrarische bestemming krijgen. De regeling “Rood voor Rood”, die het opruimen van niet-functionele bedrijfsgebouwen in het buitengebied ten doel heeft, wordt gebruikt om nieuwe woonkavels te realiseren in en aan de rand van Bergharen in plaats van in het buitengebied.

Acties

Het overleg van ZLTO en het Geldersch Landschap voortzetten en versterken met vertegenwoordiging vanuit Bergharen. Voor dit overleg zijn de volgende aandachtspunten van belang:

- Opstellen van een voorkeursregeling waarin wordt gewaarborgd dat bij bedrijfsbeëindiging de vrijkomende gronden en opstallen eerst worden aangeboden aan de aangrenzende agrarische bedrijven.
- De ontwikkeling van (innovatieve) woningbouwprojecten en landhuizen in het buitengebied ontmoedigen en stimuleren om dit in of aan de rand van Bergharen te realiseren.

- Uitzoeken of het beheer en onderhoud van fiets- en wandelpaden ondergebracht kunnen worden bij de agrarische ondernemers in het buitengebied (neveninkomsten voor agrariër).

3.2 Wonen

Huidige situatie

De woningvoorraad en de woningontwikkeling zijn van groot belang voor het dorp Bergharen. De aard van de woningen bepaalt mede de uitstraling van het dorp als "Bruisend rustpunt in Maas en Waal". De manier waarop ons dorp zich in het verleden heeft ontwikkeld lijkt min of meer het gevolg van toevalligheden, en minder van een vooropgezette beleidsvisie. Veel inwoners geven aan dat de ontwikkelingen hun zijn overkomen; ze hebben niet het gevoel dat ze daar invloed op hebben gehad. Het onderzoek van KBO uit 2008 en onderzoek van de gemeente Wijchen uit 2007 laten nog een tekort aan woningen zien. De huidige ontwikkelingen in de woningmarkt geven momenteel een ander beeld. Er staan tientallen woningen te koop, in alle prijsklassen. Ook de woningstichting de Kernen geeft aan dat voor vrijkomende huurwoningen in Bergharen maar zeer beperkt belangstelling bestaat vanuit het dorp zelf.

Gewenste situatie

Inwoners van Bergharen (jong en oud) worden betrokken bij de planning van de woningontwikkeling. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van het terrein de Groen. Hier heeft een werkgroep met vertegenwoordigers uit de Leefbaarheidsgroep en de KBO samen met

enkele jongeren meegedacht over de invulling van het terrein en ook meegelopen bij de organisatie van de informatieavond. Hierbij is gebruik gemaakt van het woonbehoefte-onderzoek van de KBO uit 2008 en kon ingespeeld worden op de wens van veel jongeren naar starterswoningen. Voor de toekomstige ontwikkeling van het woningbestand van Bergharen wordt deze aanpak verder uitgewerkt. Inwoners van Bergharen worden betrokken bij de kwantitatieve en vooral de kwalitatieve (her-)ontwikkeling van het woningbestand van Bergharen zodat Bergharen aantrekkelijk blijft voor jong en oud. Ze denken en praten mee over voldoende beschikbaarheid van huur- en koopwoningen, juist ook voor starters en senioren.

Acties

Er komt een uitwerkgroep, die een afspiegeling is van de verschillende groepen op woningmarkt, waaronder starters, en waaraan ook besluitvormers uit verschillende geledingen (gemeente, woningcorporatie, LBG en KBO) deelnemen. Er kan worden voortgebouwd op de prestatieafspraken van de KBO met de woningstichting de Kernen en de Gemeente Wijchen. Deze afspraken worden opnieuw geagendeerd en verder uitgewerkt. Voor de uitwerkgroep zijn de volgende aandachtspunten van belang:

- Het gezamenlijk (laten) doen van periodiek onderzoek naar de ontwikkelingen op de woningmarkt, zoals vraag naar en aanbod van woningen, beleving van de kwaliteit van het woningbestand en gewenste situatie in de komende jaren. Vastleggen wie de kosten voor overleg, onderzoek en communicatie op zich neemt.

"Behoud van dorpse karakter van Bergharen, kern met daarom heen weilanden, vergezichten, mooie boerderijen. Bij nieuwbouw wordt rekening gehouden met het dorpse karakter, huizen worden ook in die stijl gebouwd. De huidige wijken krijgen meer bomen en meer uitbundiger groen. Het voorzieningen-niveau blijft en verbetert. Het korfbalveld krijgt een sociale functie."

	Colofon
1	Inleiding
2	Bergharen toen en nu
3	Aandachtsgebieden
3.1	Ruimtelijke kwaliteit
3.1.1a	Dorpskern en dorpsplein
3.1.1b	Karakteristieke gebouwen
3.1.1c	Randen en aangezicht van het dorp
3.1.2	Oude korfbalveld en Weemse bosje
3.1.3	Buitengebied
3.2	Wonen
3.3	Ondernemen en werken
3.3.1	Bedrijventerrein
3.3.2	Agrarische bedrijvigheid
3.3.3	Recreatie & toerisme
3.4	Voorzieningen
3.5	Verkeer
4	Uitvoeringsprogramma

- In het Bestemmingsplan voor de kern Bergharen de mogelijkheden verkennen voor woningbouwlocaties (pluugewijs) aan de rand van Bergharen.
- Een integraal plan opstellen voor ontwikkelingslocaties bestemd voor woningbouw.
- In overleg treden met de gemeente Wijchen om de mogelijkheden te verkennen om bij de 'Rood voor Rood'-regeling in het buitengebied de woonkavel te verplaatsen naar de dorpskern.
- Procedure vastleggen met betrokken organisaties, zoals gemeente en woningcorporatie, om in een zo vroeg mogelijk stadium te worden betrokken bij de ontwikkeling van woningbouwlocaties.
- Samen met de betrokken organisaties zorgen voor goede communicatie met het dorp over het verloop van de bouw en de woningtoewijzing.

3.3 Ondernemen en werken

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan het bedrijventerrein als een belangrijke werklocatie in de kern Bergharen, aan de agrariërs als de economische motor voor het buitengebied en tot slot aan recreatie en toerisme als economische activiteit.

3.3.1 Bedrijventerrein

Huidige situatie

Aan de westzijde van het dorp ligt het bedrijventerrein van ca. 9 ha. waar diverse bedrijven gevestigd zijn. Het aangezicht van buitenaf wordt bepaald door grote bedrijfshallen met

weinig groen. De toegangswegen vanaf de Grotestraat zijn doodlopend, waardoor het zware vrachtverkeer moeizaam kan manoeuvreren en er vaak gevaarlijke situaties ontstaan. Enkele ondernemers willen het huidige bedrijventerrein uitbreiden met ca. 4.8 ha, waarvan 1.5 ha aan infrastructuur en groenvoorzieningen. De voorbereidingen hiervoor zijn in een gevorderd stadium. De gronden zijn reeds aangekocht en er is een landschapsontwikkelingsplan gemaakt, waarbij rekening is gehouden met de ecologische verbindingzone. Daartoe is overleg geweest met het Waterschap, de Provincie, de Gemeente Wijchen en het Geldersch Landschap. Op het huidige terrein is sprake van een beperkte leegstand.

Gewenste situatie

Bergharen beschikt over een levensvatbaar bedrijventerrein waar inwoners van Bergharen hun brood kunnen verdienen. Op het bedrijventerrein zijn voor het merendeel bedrijven gevestigd, die van oorsprong uit Bergharen komen. De ontsluiting van het terrein is verkeersveilig en zwaarder vrachtverkeer wordt geweerd in de spijtstijden. De invulling van het bedrijventerrein laat geen nieuwe hindergevoelige activiteiten toe of activiteiten met veel vervoersbewegingen. Voor de lokale uitbreidingsbehoefte is er een uitbreidinglocatie richting Horsen geprojecteerd. De rand van het bedrijventerrein is aangekleed met groen; dit geeft een goede inpassing in het landschap. Vanuit algemeen dorpsbelang komen hier twee prioriteiten samen, namelijk het behouden en versterken van werkgelegenheid enerzijds en het verfraaien en landschappe-

lijk inpassen van het aangezicht van het bedrijventerrein anderzijds.

Acties

De te ondernemen acties liggen in eerste instantie vooral bij de ondernemers zelf. De Ondernemersvereniging neemt hierbij het voortouw. Aandachtspunten zijn:

- Toetsen van de haalbaarheid van de uitbreidingsplannen in de markt (behoefte aan uitbreidingsruimte, behoefte aan een bedrijfsverzamelgebouw).
- Toetsen van de haalbaarheid van de uitbreidingsplannen aan het ruimtelijk beleid van Provincie (Streekplan) en de gemeente (Bestemmingsplan en Landchapsontwikkelingsplan).
- Onafhankelijk van het al dan niet uitbreiden van het bedrijventerrein een plan van aanpak opstellen om het bedrijventerrein landschappelijk in te passen en het beheer van de "groenzone".
- Met de uitbreidingsplannen aantonen dat de verkeersveiligheid sterk wordt verbeterd (o.a. verbinden van twee doodlopende straten) omdat de hinderlijke circulatie dan op het bedrijventerrein wordt afgewikkeld.
- Met het onderzochte marktperspectief en het plan om het aangezicht van het huidige en het nieuwe terrein in het landschap in te passen draagvlak creëren onder de bevolking.

3.3.2 Agrarische bedrijvigheid

Huidige situatie

In het van oudsher agrarische dorp Bergharen is momenteel nog een beperkt aantal agrarische bedrijven (14) actief. Het buitengebied wordt nog steeds gesierd

door de vele weilanden afgewisseld met boomgaarden en een enkele maïsakker. Het Geldersch Landschap heeft in de afgelopen vijf jaar ca. 70 ha grond aangekocht, waarvan een deel weer verkocht is aan het Waterschap. Ongeveer 12 ha wordt de komende jaren ingericht als bos en de overige gronden blijven agrarisch. De angst bestaat dat het agrarische landschap in Bergharen verloren gaat, omdat het voor agrariërs steeds moeilijker wordt om het boerenbedrijf te exploiteren als gevolg van stringenter regels, voorschriften en milieueisen ten aanzien van geluid, geur, emissie en bouw. De huidige economische situatie vraagt om schaalvergroting en/of specialisatie om rendabel een agrarisch bedrijf te kunnen runnen.

Gewenste situatie

De inwoners van Bergharen willen het agrarische karakter van het dorp met veel weilanden en een natuurlijke groene en landelijke uitstraling behouden. In het buitengebied van Bergharen komen geen megastallen voor. De agrariërs beschikken over de fysieke ruimte om hun bedrijf rendabel te exploiteren, al dan niet aangevuld met het uitoefenen van nevenactiviteiten. Het voortbestaan van agrarische bedrijven wordt gestimuleerd om het beheer van het landelijke karakter van Bergharen te behouden.

Acties

- In overleg met politieke partijen proberen de regelgeving en milieueisen van de diverse overheden te dereguleren, zodat de agrariërs eenvoudiger hun bedrijf kunnen runnen, aanpassen of uitbreiden. Hierbij kan gedacht worden aan het groter maken van de stallen, zodat de dieren meer vrijheid en bewegingsruimte krijgen.

	Colofon
1	Inleiding
2	Bergharen toen en nu
3	Aandachtsgebieden
3.1	Ruimtelijke kwaliteit
3.1.1a	Dorpskern en dorpsplein
3.1.1b	Karakteristieke gebouwen
3.1.1c	Randen en aangezicht van het dorp
3.1.2	Oude korfbalveld en Weemse bosje
3.1.3	Buitengebied
3.2	Wonen
3.3	Ondernemen en werken
3.3.1	Bedrijventerrein
3.3.2	Agrarische bedrijvigheid
3.3.3	Recreatie & toerisme
3.4	Voorzieningen
3.5	Verkeer
4	Uitvoeringsprogramma

- Het Geldersch Landschap mee laten denken bij de ontwikkeling van agrarische bedrijven als hoeders en beheerders van het landschap. Inzet is dat het Geldersch Landschap alleen die gronden koopt (al dan niet na onderlinge ruilverkaveling) die niet interessant zijn voor de agrariërs of goede gronden koopt en verpacht aan agrariërs tegen een redelijke prijs.

3.3.3 Recreatie & toerisme

Huidige situatie

Het mooie dorp Bergharen is geen toeristische trekpleister. Recreatie en toerisme komen in beperkte mate voor, terwijl met de grote rivierduin, de molen, de Kapelberg, de Tolbrug, de visvijvers, de Groene Heuvels, de fiets- en wandelpaden en de historische gebouwen er voldoende 'attracties' aanwezig zijn. Het centrum van Bergharen is niet aantrekkelijk voor de toerist; het is langgerekt en verspreid zich vanaf de kiosk in alle richtingen. Er is geen duidelijk centraal punt en ook een gezellig, ruim en uitnodigend terras ontbreekt in de driehoek kiosk, café en visvijvers. De Tolbrug is met haar ligging aan de Wetering en met haar campingterrein een goede locatie voor recreatie en toerisme, maar raakt steeds meer in verval.

Gewenste situatie

De ontwikkeling en uitbreiding van het toerisme geven Bergharen meer uitstraling en leveren extra werkgelegenheid op. De 65+ markt is een groeiemarkt, vooral wat betreft recreatie met de fiets of te voet. Deze toeristen wil-

len in Bergharen verblijven in de B&B's, en de omgeving verkennen. Ondernemers in het buitengebied spelen hierop in door rustpunten te faciliteren met kleine horeca en verkoop van streekproducten. Er is sprake van meer kleinschalig toerisme dat ten goede komt aan de plaatselijke (agrarische en horeca) ondernemers. Deze eigenheid blijft behouden, ook ten opzichte van de grootschalige ontwikkelingen, zoals die verwacht worden bij de uitbreiding van de Uivermeertjes bij Deest. De Tolbrug is weer een bloeiend recreatief bedrijf en opstappunt voor allerlei toeristische activiteiten in het prachtige Bergharen en omgeving. Het toerisme en de recreatie floreren in Bergharen in samenhang met de vanouds aanwezige agrarische activiteiten.

Acties

- Horecaondernemers, B&B eigenaren en andere ondernemers stimuleren om recreatieve activiteiten in het dorp Bergharen en in het buitengebied te ontwikkelen (o.a. verkooppunten van streekproducten), zodat lokale arrangementen gemaakt kunnen worden. Deze samenwerking moet aansluiting zoeken bij regionale organisaties op het gebied van recreatie en toerisme (VVV, wandel- en fietsverenigingen, internetsites, gemeente Wijchen, etc.) om de bekendheid van de lokale arrangementen te promoten en om aan te haken bij regionale arrangementen.
- Er wordt overleg op gang gebracht met de eigenaar van de Tolbrug om na te gaan wat de plannen zijn voor de Tolbrug op korte termijn en wat het perspectief is voor de Tolbrug op lange termijn. Doel is om de Tolbrug

op korte termijn weer actief te laten zijn als horecagelegenheid en verblijfsaccommodatie voor toeristen.

- Om kleine zelfstandigen ruimte te geven voor het exploiteren van een B&B of als verkooppunt van streekproducten wordt overleg gevoerd met de gemeente en de Ondernemers(vereniging) om mogelijkheden te verkennen en te creëren.
- De bestaande wandel- en fietspaden op elkaar aan laten sluiten en indien nodig verbindende paden aanleggen met behulp van de Gemeente Wijchen en Geldersch Landschap. Het onderhoud van de huidige en nieuwe wandel- en fietspaden onder proberen te brengen bij agrarische ondernemers van Bergharen (als nevenactiviteit).

3.4 Voorzieningen

Huidige situatie

Bergharen is een dorp dat bruist van de activiteiten. Er zijn veel vrijwilligers die initiatieven ontplooiën voor een groot aantal verenigingen en sportclubs. Veel inwoners geven aan een groot belang te hechten aan al deze activiteiten. Dat geldt ook voor de wens om een sporthal te realiseren op sportpark Schaarweide. Bergharen beschikt over thuiszorg en mantelzorg, maar heeft op dit moment beperkte lokale voorzieningen voor zorgbehoevende ouderen. Hoewel er veel onrust is over de beschikbaarheid van winkels in de toekomst zijn er op dit moment nog geen directe signalen dat het aanbod gaat verschromelen. In de Zandloper is een servicepunt van de Openbare Bibliotheek van Wijchen

gevestigd, waarvan een substantieel deel jeugdbieb is, waar ook basisschool Wingerd gebruik van maakt. In de Zandloper vinden veel activiteiten uit het dorp onderdak. Activiteiten voor jongeren komen hierbij langzamerhand op gang. De OV-infrastructuur is vooral gericht op Wijchen. Er is wel een latente behoefte aan openbaar vervoer, maar OV wordt in praktijk niet gezien als een serieus alternatief voor de auto. Jongeren blijven na de basisschool voor hun opleiding aangewezen op scholen in Druten, Wijchen of Nijmegen, waarmee hun sociale leven ook voor een belangrijk deel verbonden is. Voor ouderen geldt dat een belangrijk deel van hun sociaal netwerk (familie en vrienden) en noodzakelijke voorzieningen als winkels en het ziekenhuis zich buiten Bergharen bevinden. Mede door een geringe vraag is het OV aanbod beperkt van aard.

Gewenste situatie

Bergharen wil wat betreft voorzieningen zoveel mogelijk zelfvoorzienend zijn. In de eerste plaats is het aan de ondernemers en verenigingen zelf om te blijven voorzien in de behoefte van de inwoners. Waar dat niet lukt, staat samenwerking met omliggende dorpen centraal. De beschikbaarheid van de huidige winkel- en sportvoorzieningen blijft behouden. De inwoners nemen zelf initiatief om het gewenste niveau van voorzieningen te behouden dan wel uit te breiden. Bij het zeker stellen van zorg van wieg tot graf gaat het om zowel fysieke als sociale zorg. Naast de huisarts zijn ook sociale vangnetten beschikbaar om zelfredzaamheid te stimuleren en so-

“Soms zag ik vanuit de luchtballon activiteiten waar vele vrijwilligers aan meedoen en mogelijk zouden nog meer Bergharenaren daar een bijdrage aan kunnen leveren want Bergharen houden we samen levend.”

	Colofon
1	Inleiding
2	Bergharen toen en nu
3	Aandachtsgebieden
3.1	Ruimtelijke kwaliteit
3.1.1a	Dorpskern en dorpsplein
3.1.1b	Karakteristieke gebouwen
3.1.1c	Randen en aangezicht van het dorp
3.1.2	Oude korfbalveld en Weemse bosje
3.1.3	Buitengebied
3.2	Wonen
3.3	Ondernemen en werken
3.3.1	Bedrijventerrein
3.3.2	Agrarische bedrijvigheid
3.3.3	Recreatie & toerisme
3.4	Voorzieningen
3.5	Verkeer
4	Uitvoeringsprogramma

ciaal isolement te voorkomen. Domatica (woningen met technische zorgvoorzieningen) bieden hierbij nieuwe mogelijkheden om zorg te verlenen. Glasvezel is zowel beschikbaar in de kern als het buitengebied. Voor jongeren komt er een ‘eigen’ plek. Het is noodzakelijk dat ze hiervan ‘eigenaar’ zijn, oftewel dat ze hun plek zelf beheren en onderhouden. Het openbaar vervoer is afgestemd op de behoefte, dus niet alleen gericht op de kern Wijchen. Er is sprake van een goede onderlinge samenwerking en regelmatige afstemming tussen verenigingen en organisaties. Het servicepunt van de Openbare Bibliotheek blijft gehandhaafd ten behoeve van zowel oud als jong en met name ook voor de school. Er zijn voldoende voorzieningen en faciliteiten om het dorp schoon en opgeruimd te houden.

Acties

Een uitwerkgroep zorgt voor afstemming en coördinatie van de verschillende acties die opgepakt moeten worden voor het behoud en de versterking van de voorzieningen in het algemeen. Aandachtspunten zijn:

- Formuleren van een duidelijke visie en een concreet plan van aanpak hoe (ouderen-)zorg georganiseerd moet worden in Bergharen. Draagvlak verwerven bij relevante instellingen zoals Thuiszorg- en Buurtzorginstellingen en bij belangenorganisaties als KBO en Zonnebloem en bij mantelzorgers.
- Er wordt een werkgroep in het leven geroepen met jongeren onder leiding van een jongerenwerker, die ideeën weet te faciliteren, in de zin van het wegnemen van barrières, en

om wensen mogelijk te maken. Bij het realiseren hiervan moet de jeugd een belangrijk aandeel hebben en er verantwoordelijkheid voor willen dragen.

- De Leefbaarheidsgroep overlegt met gemeente Wijchen en OV-bedrijven om de bestaande OV infrastructuur te handhaven, en waar mogelijk te verbeteren, met name naast Wijchen ook gericht op Druten en Nijmegen. Een werkgroep Vervoer op Maat maakt een concreet plan van aanpak om initiatieven, zoals carpoolen en/of autodelen onder dorpsgenoten te stimuleren.
- Verenigingen moeten gaan samenwerken om bestaande faciliteiten in stand te houden. Een van de gezamenlijke activiteiten op korte termijn is de bouw van een sporthal op Schaarweide, waarbij belangen van sportverenigingen en die van de Zandloper en de Mijlpaal op elkaar afgestemd moeten worden. Na realisatie blijft samenwerking een vereiste.
- Onderzoeken op welke manier verenigingen binnen Bergharen organisatorisch kunnen samenwerken, zodat activiteiten beter op elkaar afgestemd kunnen worden.
- Een actieve terugkoppeling opzetten naar de Bergharensse bevolking, o.a. via de website, via Hyves en andere media.
- Voldoende bekendheid blijven geven aan de bibliotheek in de Zandloper ten behoeve van basisschool Wingerd en andere gebruikers, met name de jeugd.

3.5 Verkeer

Huidige situatie

Bergharen heeft een aantal min of meer druk bereden wegen door en langs het

dorp, die zowel lokaal als interlokaal (vracht)verkeer en landbouwvoertuigen moeten verwerken. Ook is er regelmatig sluipverkeer om het knooppunt Ewijk (A50, A73 en de N322, de Maas en Waalweg) tijdens de spits te mijden. De vrees bestaat dat dit na de openstelling van de verlengde Maas en Waalweg alleen maar gaat toenemen. Hoewel er zich tot nu toe geen ernstige ongelukken hebben voorgedaan, is de veiligheid voor met name fietsers en voetgangers ontoereikend op enkele locaties, zoals op de Dorpsstraat (bij basisschool Wingerd en de kerk), de Wijksestraat en de Grotestraat. De Dorpsstraat is in 2009 gedeeltelijk heringericht en optisch versmald vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid. In 2011 volgt het gedeelte tot de Grotestraat. De Wijksestraat verkeert in slechte staat en is als zodanig niet geschikt als rond- of doorgaande weg. Langs de Grotestraat ontbreekt een separaat fiets/voetpad. Temeer omdat deze weg een aan- en afvoerroute is voor vrachtverkeer naar het bedrijventerrein en een route voor de schoolgaande jeugd is de veiligheid voor met name de fietser onvoldoende gewaarborgd.

Gewenste situatie

Een veilig dorp voor alle weggebruikers, met name ook voor fietsers en voetgangers, waarbij sluipverkeer door Bergharen wordt ontmoedigd. Er is een veilige route door het dorp, Dorpsstraat – Grotestraat, voor zowel fietsers als voetgangers. Dat geldt ook voor de Breekwagen, zeker als het bedrijventerrein uitgebreid gaat worden.

Het bestemmingsverkeer voor het bedrijventerrein loopt via knooppunt Ewijk en de Grotestraat/ Deestsesteeg. De Wijksestraat en Grotestraat zijn aangepast naar een aanvaardbaar veiligheidsniveau voor met name fietsers en voetgangers.

Acties

Voor de Uitwerkgroep zijn de volgende aandachtspunten geformuleerd:

- Overleg met gemeente Wijchen om afspraken te maken en een planning op te zetten met betrekking tot de gewenste situatie, met als onderwerpen:
  - medewerking aan de opzet van een aangepast navigatiesysteem voor vrachtverkeer met meer geschikte routes en daartoe informatie aanleveren.
  - het vaststellen van de status en inrichting van de Wijksestraat (die nu door de gemeente als "verkeersluis" is gedefinieerd) passend bij het huidige verkeersgebruik.
  - de noodzaak bepleiten van een fiets-/ wandelpad langs de Grotestraat tot in elk geval de Herenstraat.
  - samen met de verkeerswerkgroep uit Hernen, Provincie Gelderland en Rijkswaterstaat maatregelen nemen om het sluip- en vrachtverkeer door de dorpen te ontmoedigen.
- Overleg met bedrijven op het bedrijventerrein over de aansturing van het vrachtverkeer.
- Veilig gedrag bij kinderen en ouders stimuleren. Overleg met de basisschool Wingerd (leerlingen en ouders) over veilig verkeersgedrag.

	Colofon
1	Inleiding
2	Bergharen toen en nu
3	Aandachtsgebieden
3.1	Ruimtelijke kwaliteit
3.1.1a	Dorpskern en dorpsplein
3.1.1b	Karakteristieke gebouwen
3.1.1c	Randen en aangezicht van het dorp
3.1.2	Oude korfbalveld en Weemse bosje
3.1.3	Buitengebied
3.2	Wonen
3.3	Ondernemen en werken
3.3.1	Bedrijventerrein
3.3.2	Agrarische bedrijvigheid
3.3.3	Recreatie & toerisme
3.4	Voorzieningen
3.5	Verkeer
4	Uitvoeringsprogramma

"Als Bergharen een "Bruisend rustpunt" kan zijn en blijven komt mijn droom uit!"

Hoofdstuk 4

Uitvoeringsprogramma

In dit uitvoeringsprogramma zijn per hoofdthema de actiepunten zoals beschreven in hoofdstuk drie kernachtig samengevat. Met sommige actiepunten kan relatief snel resultaat bereikt worden, terwijl andere acties meer tijd vergen qua uitwerking. Aan de uitwerkgroepen de uitdaging om enerzijds snel resultaat te boeken en anderzijds de tijd te nemen om langer lopende acties zorgvuldig op touw te zetten.

Thema 1: Ruimtelijke kwaliteit

Actie	Organisatie
a. Centrumplan <ul style="list-style-type: none"> • Concept opstellen • Concept beoordelen door bewoners • Maken van Plan van Eisen • Definitief concept Centrumplan naar gemeente • Professionele uitwerking (RO Wijchen of extern) • Bekendheid historische gebouwen stimuleren • Informatieborden • Verfraaien aangezicht Bergharen • Boomplantdagen 	Partijen die hebben aangegeven hieraan deel te willen nemen zijn: Gemeente Wijchen, Ondernemersvereniging, Brede school, Omwonenden, KBO, Basisschool Wingerd, de Zandloper, ZLTO en Geldersch Landschap en met een vertegenwoordiging van Leefbaarheidsgroep.
b. Invulling Oude Korfbalveld en Weemse bosje <ul style="list-style-type: none"> • Inventarisatie ideeën en behoeftes • Uitschrijven prijsvraag voor inrichting onder bewoners en/of professioneel bureau • Plan opstellen en laten beoordelen door bewoners • Definitief plan indienen bij gemeente Wijchen 	Partijen die hebben aangegeven hieraan deel te willen nemen zijn: Gemeente Wijchen, Ondernemersvereniging, Brede school, Omwonenden, KBO, Basisschool Wingerd, de Zandloper, ZLTO en Geldersch Landschap en met een vertegenwoordiging van Leefbaarheidsgroep.
c. Buitengebied <ul style="list-style-type: none"> • Voorkeursregeling aankoop landbouwgronden • Aanleg van enkele (verbindings)wandelpaden • Onderhoud fiets- en wandelpaden • Inspraak ontwikkeling EHS • Erfbeplanting • Rood voor Rood -regeling anders invullen 	Partijen die hebben aangegeven hieraan deel te willen nemen zijn: Gemeente Wijchen, Ondernemersvereniging, Brede school, Omwonenden, KBO, Basisschool Wingerd, de Zandloper, ZLTO en Geldersch Landschap en met een vertegenwoordiging van Leefbaarheidsgroep.

Thema 2: Wonen

Actie	Organisatie
a. Opzetten woningmonitor <ul style="list-style-type: none"> • Vraag en aanbod monitoren • Vaststellen in- en uitbreidingslocaties • Rood voor Rood -regeling anders invullen 	Partijen die hebben aangegeven hieraan deel te willen nemen zijn: KBO, Woningzoekenden, Woningcorporatie De Kernen, Gemeente Wijchen (Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening).
b. Uitvoeren en continueren woonbehoefteonderzoek <ul style="list-style-type: none"> • Overlegstructuur opzetten Woonbehoefteonderzoek; eens per 3-5 jaar • Communicatieplan (terugkoppeling inwoners) 	Partijen die hebben aangegeven hieraan deel te willen nemen zijn: KBO, Woningzoekenden, Woningcorporatie De Kernen, Gemeente Wijchen (Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening).

	Colofon
1	Inleiding
2	Bergharen toen en nu
3	Aandachtsgebieden
3.1	Ruimtelijke kwaliteit
3.1.1a	Dorpskern en dorpsplein
3.1.1b	Karakteristieke gebouwen
3.1.1c	Randen en aangezicht van het dorp
3.1.2	Oude korfbalveld en Weemse bosje
3.1.3	Buitengebied
3.2	Wonen
3.3	Ondernemen en werken
3.3.1	Bedrijventerrein
3.3.2	Agrarische bedrijvigheid
3.3.3	Recreatie & toerisme
3.4	Voorzieningen
3.5	Verkeer
4	Uitvoeringsprogramma

Thema 3: Werken en ondernemen

Actie	Organisatie
a. Uitbreiding bedrijventerrein <ul style="list-style-type: none"> • Haalbaarheid uitbreiding onderzoeken / inventarisatie behoefte bedrijventerrein (bestaande ondernemers, ZZP-ers) • Landschappelijke inpassing bedrijventerrein • Verbeteren verkeersafwikkeling bedrijventerrein en vergroten verkeersveiligheid 	Partijen die hebben aangegeven hieraan deel te willen nemen zijn: Ondernemersvereniging, Gemeente Wijchen en Geldersch Landschap zijn hier al mee bezig.
b. Agrarische ondernemers <ul style="list-style-type: none"> • Deregulering voorschriften en eisen die gesteld worden aan agrarische ondernemen • Voorkeursregeling aankoop landbouwgronden • Stimuleren nevenactiviteiten 	Partijen die hebben aangegeven hieraan deel te willen nemen zijn: ZLTO, Geldersch Landschap, Leefbaarheidsgroep (in samenspraak met gemeente Wijchen en Provincie Gelderland) Ondernemersvereniging, enkele bewoners en agrariërs.
c. Toerisme en recreatie <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen lokale en streekarrangementen voor recreanten (aanhakend op regionale initiatieven) • Tolbrug als toeristisch knooppunt • Stimuleren van kleinschalige verblijfsaccommodaties en streekeigen producten 	Partijen die hebben aangegeven hieraan deel te willen nemen zijn: ZLTO, Geldersch Landschap, Leefbaarheidsgroep (in samenspraak met gemeente Wijchen en Provincie Gelderland) Ondernemersvereniging, enkele bewoners en agrariërs.

Thema 4: Voorzieningen

Actie	Organisatie
a. Visie formuleren op het leveren van zorg	Partijen die hebben aangegeven hieraan deel te willen nemen zijn: Thuiszorg- en Buurtzorginstellingen, Belangenorganisaties als KBO, Zonnebloem en mantelzorgers.
b. Jongeren ontwikkelen hun eigen "honk"	Partijen die hebben aangegeven hieraan deel te willen nemen zijn: jongeren met de jongerenfunctionaris van MEER-welzijn Wijchen.
c. Een breed dorpsoverleg opzetten	Partijen die hebben aangegeven hieraan deel te willen nemen zijn: LBG, Brede school, Zandloper en verenigingen.

Thema 5: Verkeer

Actie	Organisatie
a. Verkeersveiligheid <ul style="list-style-type: none"> • Overlegstructuur/verkeerswerkgroep opzetten • Samenwerking zoeken met verkeersgroep Hernen • Aangepaste navigatiesysteem vrachtverkeer • Verkeersveilig plan opstellen en realiseren <ul style="list-style-type: none"> - Verkeersafwikkeling bedrijventerrein - Doorgaand verkeer Wijksestraat - Fiets-/wandelpad Grotestraat - Verkeersveilig onderwijs i.s.m. Wingerd 	Partijen die hebben aangegeven hieraan deel te willen nemen zijn: Leefbaarheidsgroep, Verkeerswerkgroep (in samenspraak met de gemeente Wijchen en OV bedrijven, Ondernemersvereniging, Basisschool de Wingerd, eventueel Rijkswaterstaat).
b. Openbaar vervoer <ul style="list-style-type: none"> • Bestaande OV infrastructuur handhaven en verbeteren • Plan van aanpak maken voor gedeeld vervoer 	Partijen die hebben aangegeven hieraan deel te willen nemen zijn: Leefbaarheidsgroep, Verkeerswerkgroep (in samenspraak met de gemeente Wijchen en OV bedrijven, Ondernemersvereniging, Basisschool de Wingerd, eventueel Rijkswaterstaat).

Dorpswerkgroep Bergharen 2011-2031

Foto: Christel Schraven

De toekomst van
Bergharen

Dorpsplan Bergharen 2011-2031